

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 17. števil. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

25. aprila.

Štev. 4.

Drevesnica in vzgojevanje dreves.

Spisal F. Matijašič.
deželni potovalni učitelj za sadjerejstvo.

(Dalje.)

Preminolo je vže več, kakor eno leto, odkar delujem kot potovalni učelj za sadjerejstvo. Že prej ko sem nastopil to službo, poznan mi je bil večji del Štajarske in posebno spodnjega Štajarja in sicer gledé sadjereje, vinoreje in sploh gospodarstva. Nekoliko let prej imel sem priložnost, več let kot gospodarski činovnik delovati na velikih posestvih v drugih deželah. Poznavam tedaj gospodarstvo sploh in njega razmere in pomanjkljivosti. Kot rojen Štajarec delam tedaj veliko na to, da grem svojim rojakom, posebno kar se tiče sadje- in vinorejstva, na roko, in to mi je tem lažje, ker sem, kakor omenjeno, imel priliko, ne samo domače, temveč tudi gospodarske razmere tujih dežel poznovati. Ni me tedaj nikakor oveselilo, ko sem v preteklem letu moral izpoznati, da štajarski sadjerejci še nikakor niso tako navdušeni za sadjerejstvo, kakor bi po tem, da smo ravno pretekla leta imeli dobre sadne letine in je naše sadje stalo visoko v ceni — bilo upati. Vendar pa, kamor sem bil pozvan, našel sem pomanjkljivosti mnogo; največ pa, kar se tiče izreje sadnega drevja. Ker mi tedaj ni bilo dano, na mnogih krajih v tem dajati sôveta, primoran sem prijeti za pero, in sadjerejcem to, kar bi njim najraje pokazal z nožem in s škarjami, — kolikor se da na kratko — opisati; morebiti se bo vendar-le kdo po tem ravnal.

Okuliranje

je gledé drevesniškega gospodarstva važnejše od vseh dozdej imenovanih cepljenj; ono se vrši meseca julija in avgusta, kadar se drevje nahaja v drugem toku, in se mu skorja da dobro odlupiti. Ne spada tedaj med spomladansko cepljenje, zato imenujemo ga: poletno cepljenje.

Za okuliranje morajo se rabiti divjaki, če so le dosegli debelost navadnega svinčnika. Popki, s katerimi se cepi, morajo biti od mladik, ki so ravno tisto leto zrastle, in so tedaj še zelene. Gledati je treba na to, da se za cepljenje vzamejo le zadosti dorastli in zreli, tedaj ne premladi popki. To se da najbolje pogoditi, ako se za cepljenje vzamejo mladike, ki niso še morebiti preveč zelene in sočnate, pa tudi preveč lesnate in pretrde ne smejo biti.

Prava doba se pozna na tem, že mladiko srednje močno pripognemo ali v krog zvinemo, in se ona pri tem niti ne stere, niti samo ne pokne. Takim mladikam se porežejo listi tam, kjer se listni pecelj lista dotika, in se mora skrbeti za to, da se ti cepiči pri delu ne izsušijo. Moramo jih rezati tedaj ali že sproti, ali jih pa hraniti v vodi.

Toliko gledé priprav za okuliranje. Okulira se pa tako le: Na divjaku, ki se ima okulirati, poišče se gladko mesto, najbolje kje pod kakovo stransko vejico, ker je tam gibanje soka najmočnejše in oko najlažje priraste. Tam se tedaj v skorjo do lesa napravi poprečni rez, in od sredine tega reza drugi, podolgasti rez navzdol, tako, da oba reza skupaj storita podobo tiskane latinske črke T; tako prerezano skorjo odlupimo s cepalnikom okulirnega noža in jo odgrnemo toliko na stran, da je mogoče žlahtno oko pod skorjo poriniti, tako, da se poprečni rez očesnega ščita, in poprečni rez na divjaku popolnoma krijeta. Ko je to storjeno, treba je to cepljenje trdno z rafijo ali pa z lipovim ličjem povezati, ne da bi bilo treba rabiti za to cepilni vosek.

Žlahtno oko se pa najlažje nepoškodovano dobi, ako ga z malim kosom okrog njega ležečega lesa izrežemo, in to tako, da se poprečna rez nahaja nad okom, ne pa pod njim. To povdarjam zaradi tega posebno, ker nekateri učijo tudi nasprotno, ali pa, da naj se oko z nekoliko skorjo odlupi, kar vse ima pri praktičnem delu mnogo pomanjkljivosti.

Na tak način dobi oko z omenjenim kosom lesa podobo ščita, ter imenujemo tudi uni del lesa, ki se izrezanega oka drži: očesni ščit.

Ako za osem, do deset dni peresni pecelj, ki se je bil, kakor je že zgoraj omenjeno, pri očesu pustil, — sam, ali pa, ako se ga samo na lahko dotaknemo — odpade, je to znamenje, da je oko prirastlo; če pa ne odpade, temveč se očesa trdno drži, in tudi oko ne kaže njemu lastne čvrste barve, ter je postalo črno in se potegnilo skupaj, tedaj je to znamenje, da oko ni prirastlo, ter je vže mrtvo; tak divjak more se tisto leto koj še enkrat, po že navedenih pravilih okulirati.

V šest do osem tednih po okuliranji moramo poveje pri okulantih odvezati, ker drugače se zajedajo v steblo, in mogel bi se divjak na tem mestu odtrati.